

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C14.

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön rap. n:o 1.

Ministeri Idman.

Varsova 28/5 1937.

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 596/215.

Varsova S S A 28 P:NÄ touko KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
24/5-37	24/158 fac. 137
31/5-37	
5 C14	

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 1.

Allekirjoittanut toimittaa oheisena kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n:o 1: "Rumanian ulko-
poliittiset suhteet" /siv. 1 - 6/ seitsemänatoista kappaleena.

W. J. L. L. L.

BUKARESTI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

Salainen.

RAPORTTI n:o 1.

Varsova ssa 28 p:nä touko kuuta 1937.

Asia: Rumanian ulkopoliittiset
suhteet.

ULKOASIAINMI
24/158 fac. 37
31/5-37
5 C14

Selostan seuraavassa Rumanian ulkopoliittisia suhteita eri maihin.

Rumanian ulkopolitiikassa Titulescun eron jälkeen tapahtunut suunnanmuutos on selvimmän huomattavissa kysymyksen ollessa Rumanian suhteista liittolaiseensa Puolaan. Tämä kävi jälleen selvästi ilmi kruununperillisen, suurvojvodi Mikaelin äskettäin käydessä Varsovassa esittämässä kutsun presidentti MOSCICKILLE saapua Bukarestiin. Tarkoitus on, että sekä presidentti MOSCICKI että kuningas CAROL vielä kesäkuun kuluessa käyvät toistensa luona. Sekä viralliset piirit että puolalainen yhteiskunta ottivat nuoren 16-vuotiaan suurvojvodin vastaan mitä sydämelisimmin kunnianosotuksin ja ystävyysilmauksin. Tahtoisin kuitenkin lisätä että TITULESCUN aikana Puolan ja Rumanian välillä vallinneet viileät suhteet suureksi osaksi johtuivat TITULESCUN ja BECKIN henkilökohtaisistakin väleistä. Niin esim. kuningas CAROL, joka on maansa todellinen hallitsija, aina on antanut mitä suurimman arvon Rumanian liitolle Puolan kanssa.

Mitä Rumanian väleihin toisiin Pienen Ententen maihin tulee, ei niissä ole tapahtunut erikoisia muutoksia.

Rumanian suhteita Tshekkoslovakiaan ei SEBAN kirja sanot

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tavasti häirinnyt, koska se luettiin asianomaisen henkilökohtaisen tahdittomuuden lukuun.^{1/} Eräillä tahoilla katsotaan tosin, että Tshekkoslovakian heti olisi ollut erotettava hänet virastaan odottamatta muiden aloitteen tekoa. Tshekkoslovakian kannalta katsoen on tietysti epäedullista, ettei Rumania ole halukas solmimaan avunantosopimusta Venäjän kanssa. Sillä ei ole kuitenkaan mitään syytä avoimesti näyttää tyytymättömyyttään, joten välit ainakin ulkonaisesti ovat moitteettomat. Tshekkoslovakiakaan ei luonnollisesti säily niiltä vaikeuksilta, joita rumanalaisilla viranomaisilla on tapana tuottaa muille.^{2/}

Jugoslavian Italian kanssa solmima sopimus herätti Rumaniaassa aluksi tyytymättömyyden sekaista hämmästystä. Tähän oli kaksikin syytä. Rumanialaiset olivat aina tottuneet pitämään itseään Italian ja Jugoslavian välittäjinä, joten näiden valtioiden keskinäinen välien selvitys tuotti eräänlaista pettymystä. Sitäpaitsi oltiin Bukarestissa tyytymättömiä sen tavan johdosta, jolla sopimus solmittiin. Vaikkakaan ei Jugoslavian hallitus sitä suoraan sanonut, on Bukarestissa kuitenkin vallalla se käsitys, että Jugoslavia olisi solminut sopimuksen Italian kanssa siinäkin tapauksessa, etteivät Rumania ja Tshekkoslovakia olisi antaneet suostumustaan siihen. Sopimuksen aluksi aiheuttama epä-

1/ Vrt. läh. rap. n:o 8, 20.II.1937.

2/ Seuraava tapaus koskee Suomenkin etuja. Siitä huolimatta, että Rumania oli sitoutunut olemaan korottamatta kumituotteiden tulleja, määrättiin viime huhtikuussa odottamatta noin seitsenkertainen "kulutusvero" näille tuotteille. Kun ei näitä maksuja kutsuta tulleiksi, väittävät rumanalaiset viranomaiset, että heillä muka on ollut oikeus täten kiertää sitoumustaan. Kerrotaan, että eräiden Rumaniaassa toimivien tehtaiden muutamille henkilöille maksama 3 milj. lein rahamäärä olisi helpottanut tätä tulkitsemissä. Kun asia ensi sijassa koskee Tshekkoslovakiaa jätti se äskettäin asian johdosta kirjallisen nootin. Bukarestissa ollessani tein myöskin asian johdosta suullisia huomautuksia. Ruotsi, Norja ja Itävalta tulevat tekemään samoin.

miellyttävä tunne on kuitenkin vähitellen hälventynyt.

Tähän on sitä enemmänkin syytä kun Rumanian välit Italiaan aina ovat olleet hyvät. Tosiasia on, että Rumania nykyään itsekin mielellään solmisi samanlaisen sopimuksen Italian kanssa kuin se, minkä Jugoslavia on solminut. Jo ennen Bukarestiin tuloani kuulin tästä Rumanian Varsovn lähettiläältä ZAMFIRESCULTA. Bukarestissa keskustelin asiasta Italian sikäläisen lähettilään SOLIAN kanssa. SOLIA sanoi, että ne syyt, jotka aiheuttivat Jugoslavian kanssa solmitun sopimuksen, eivät vaadi tällaisen sopimuksen tekemistä Rumaniankin kanssa. Italia ja Rumaniahan eivät ole naapurivaltoja. Jotta tällainen sopimus voitaisiin solmia, olisi välttämätöntä, että tapahtuisi "jotain erikoista muutakin". Rumanian olisi järjestettävä suhteensa Unkariin. Transsylvaniassa olevan suuren unkarilaisen vähemmistön asemaa olisi parannettava. Niissä selostuksissa, joita saksalaisissa lehdissä on ollut Italian kuningasparin vierailusta Budapestissa, on kerrottu, että Italia olisi luvannut olla lähentymättä Rumaniaa ennenkuin tämä on ottanut huomioon eräitä unkarilaisia toivomuksia. Kaikesta päättäen on siis tilanne nykyään sellainen, että Rumania kyllä olisi valmis lähentymään Italiaa, mutta tämä ei katso voivansa toistaiseksi Unkarin vuoksi suostua siihen. Pidän tätä hyvin uskottavana, sillä jos Italia täten ilman muuta solmisi ystävyys-sopimuksen toisenkin Pienen Ententen valtion kanssa, herättäisi se luonnollisesti tyytymättömyyttä Unkarissa, joka odottamiensa tuntuviin poliittisten etujen vuoksi täten olisi saanut ainoastaan suuria lupauksia. Lisättäköön, että Italia on Rumanialle taloudellisessakin suhteessa tärkeä. Rumanian vienti Italiaan ylittää tuntuvasti sen viennin esim. Ranskaan ja Englantiin.

Paljon suurempaa tyytymättömyyttä kuin Jugoslavian Italian kanssa solmima sopimus, on Jugoslavian Bulgarian kanssa solmima

ystävyyssopimus herättänyt. Rumaniaassa ollaan edelleenkin tyytymättömiä siitä, että Jugoslavia on tehnyt tällaisen sopimuksen ilman että Bulgaria on ollut pakoitettu tunnustamaan Balkanin maiden nykyisiä rajoja. Rumaniaan kuuluvassa Dobrudjassa on, niinkuin tunnettu, bulgarialainen vähemmistö, joka elää erittäin vaikeissa oloissa. Kun olen ennen tehnyt selkoa sen asemasta, en katso olevan syytä enää kajota siihen /vert. läh. raporttiin n:o 15, 9.XII.1935/ Mikäli Bulgarian Bukarestissa oleva lähettiläs KIROFF minulle sanoi, ei Rumanian ja Bulgarian suhteissa ole edelleenkaan huomattavissa mitään parannusta.

Rumanian ja Ranskan suhteet ovat luonnollisesti yleensä hyvät. Eräiden ranskalaisten lehtien turhanpäiväinen hermostuminen BECKin vastavierailun johdosta Bukarestissa, herätti tyytymättömyyttä Rumaniaassa. Bukarestissa ollessani käyttivät eräät lehdet ankaraakin kieltä muistuttaen siitä, että Ranska kerran katsoi voivansa samoin sekaantua Puolankin asioihin. Linaan tähän eräitä kohtia puolivirallisesta "Indépendance Roumaine"sta. "Il est à Paris - pour ne parler que de la presse parisienne - des publicistes qui jugent les événements du jour avec la mentalité de l'époque où la France croyait devoir faire des réserves sur l'attitude et la politique de la Pologne. Cet enchevêtrement d'attitudes, de principes, et de méthodes est à l'origine du désarroi qui se manifeste chaque fois qu'un des pays du Proche-Orient esquisse un geste d'amabilité à l'égard d'un voisin, consolide une amitié ou une alliance qui date de longtemps ou bien renoue des relations cordiales avec tel autre voisin." /"Pariisissa on - jos puhutaan vain pariisilaisesta lehdistöstä - sanomalehtimiehiä, jotka arvostelevat päivän tapahtumia samassa mielialassa kuin ajankohtana, jolloin

Ranska katsoi velvollisuudekseen varautua Puolan politiikan ja sen omaksunan asenteen suhteen. Tämä asenteiden, periaatteiden ja menettelytapojen moninaisuus on peräisin sekasorrosta, joka syntyy aina kun joku lähi-idän valtio suunnittelee ystävällistä elettä jotakin naapuriaan kohtaan, lujittaa ystävyyttä tai liittoa, joka juontaa alkunsa kaukaisilta ajoilta tai jälleen solmii sydämelliset suhteet muun naapurin kanssa"./

Paitsi Saksan kasvava poliittinen merkitys pakottaa sen taloudellisenkin tärkeys Rumaniaa yhä enemmän ottamaan tämän maan huomioon politiikassaan. Taloudellisessa suhteessa ei ole mitään maata, joka olisi Rumanialle sekä viennin että tuonnin puolesta yhtä tärkeä kuin Saksa. Maantieteellisen asemansa kautta on Saksa Balkanin maiden luonnollinen ostaja.

Mitä Venäjään tulee, ovat Rumanian suhteet tähän maahan kylmentyneet sen jälkeen kun Moskovassa käsitettiin, ettei Rumania tulisi solmimaan avunantosopimusta Venäjän kanssa. Viilleihin väleihin vaikuttaa sekin, että Rumaniaassa harjoitetaan innokasta kommunistista kiihotusta. Kaupalliset suhteet eivät ole vielä laisinkaan kehittyneet. Venäjältä tuotiin viime vuoden kuluessa jonkun verran tavaroita Rumaniaan, mutta Rumaniaasta ei ole tapahtunut mitään vientiä Venäjälle.

Mitä Unkariin tulee ovat suhteet entisellään. Näitä suhteita vaikeuttavat ennen kaikkea vähemmistökysymykset. Rumaniaassa, niinkuin useissa muissakin maissa, on viime aikoina huomattavissa natsionalismin kasvua, mikä luonnollisesti on omiaan vielä vaikeuttamaan näiden kysymysten tyydyttävää järjestämistä. Kuvavaa on, ettei enää puolustaudutakaan sillä, että asiat olisivat tyydyttävästi järjestetyt, vaan sillä, että asianlaita toisessa maassa on, tai on ennen sotaa ollut, vielä huonompi.

Helluntaisunnuntaina kävin Itävallan lähettilään HAUEN-SCHILDTin kanssa automatkalla eräässä Transsylvanian saksalaisessa kaupungissa Brossov'issa /ent. Kronstadt/. Saksalainen asutus on siellä 800 vuotta vanha ja ovat Siebenbürgenin saksalaiset aina nauttineet eräänlaista rajoitettua kulttuuriautonomiam. Heidän yhteinen lukumääränsä on noin 800.000 henkeä. Viime aikoina on heidänkin oikeuksiaan ryhdytty rajoittamaan, joten hekin tuntuvat olevan tyytymättömiä asemaansa. Siebenbürgenin saksalaisten keskuudessa viime vuosina huomattavissa oleva vahvempi kansallinen liike ei luonnollisesti tarkoita, eikä voikaan tarkoittaa, näiden alueiden liittämistä Saksaan, vaan ilmenee se varojen keräämisessä saksalaisia kouluja, sairashuoneita y.m. varten. Väestön asemaa vaikeuttaa luonnollisesti se, että sen on paitsi valtiolle ja kunnalle maksettavia veroja itse pidettävä huolta kulttuuritarpeistaan. On syytä lisätä, ettei Saksan lähetystö - arvattavasti poliittisista syistä - mitenkään sekaannu Rumaniasa olevan saksalaisen vähemmistön asioihin, vaan pysyy niistä kokonaan erillään.

M i n i s t e r i :

V. J. Lamm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA:

Bukarestissä olevan lähetystön raportti n:o 2.

Ministeri Idman

Varsova 1/6 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 627/216.

Varsova SSA 1 P:NÄ kesä KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
25/158 Pol. 37		
2/6-37	5	15
5	C 14	ASIA

..... Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 2.

Allekirjoittanut lähettää oheisena kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle raporttinsa n:o 2: "Rumanian hal-
lituksen asema" /siv. 1 - 4/ seitsemänatoista kappaleena.

W. J. Edman

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 2.

Varsovassa 1 p:nä kesä kuuta 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

25/158 Pal. D. 37.

Asia: Rumanian hallituksen

asema.

1/6-37	16	158
5	C 14	

N.s. vapaamielinen puolue - itse asiassa on vapaamielinen puolue nykyään toiseen suureen puolueeseen, talonpoikaispuolueeseen verrattuna pikemminkin vanhoillinen - näyttää nykyään haluavan vetäytyä syrjään ja antaa toisten joksikin aikaa ottaa kannettavakseen hallitusvastuu.

Hallituksen jäsenet lienevätkin jo esittäneet kuninkaalle toivomuksen uuden hallituksen muodostamisesta. Nelivuotinen yhtämittäinen hallituksessa olo on kuluttanut puolueen voimia. Tyytymättömyyttä hallitusta vastaan on huomattavissa ja kerrotaan, että puolueen kannatus maaseudulla on tuntuvasti vähentynyt.

Niinkuin tunnettu, vastusti Bratianujen johdossa oleva vapaamielinen puolue kuninkaan paluuta Rumaniaan. Bratianuthan olivat vallassa silloin kun CAROL rouva LUPESCU:n kanssa poistui maasta ja oli pakoitettu luopumaan perinnöstään kruunuun. Kun maan hallitseminen ilman kuningasta osottautui vaikeaksi - kävisi tässä liian pitkäksi syventyä asiaan, josta ennenkin on ollut kysymys - teki MANIUn johdossa oleva talonpoikaispuolue kuninkaan paluun mahdolliseksi vapaamielisten kuuluessa silloin oppositioon. Vapaamielisen puolueen tällöin ottama kanta esti parin vuoden ajan sen valtaan pääsyä. Puolueen johtaja

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

BRATIANU ei senvuoksi myöskään ollut se, jolle kuningas antoi tehtäväksi hallituksen muodostamisen, vaan annettiin tehtävä eräälle toiselle puolueen jäsenelle TATARESCULLE. Vähitellen ovat Bratianujenkin suhteet kuninkaaseen parantuneet, mutta hallituksen asemaa on luullakseni jossain määrin heikentänyt sekin, ettei puolueen varsinainen johto kuulu hallitukseen. Hallituksen jäsenet pääministeristä alkaen ovat m.m. olleet pakoitettuja käymään puolueen vaikutusvaltaisen johtajan luona selostamassa toimenpiteitään ja lakiehdotuksiaan. /Näistä käynneistä mainitaan aina täysin avoimesti lehdistäkin./ Kerrotaan, että esim. nykyisen kauppaministeri Valere POP on parikin kertaa ollut pakoitettu uudestaan laatimaan lakiehdotuksiaan, kun ne eivät ol-
saavuttaneet BRATIANUn hyväksymistä.

Hallituksen jäsenet itse tuntevat nykyään väsymystä. Kun heidän päivensä kaikesta päättäen ovat luetut, haluaisivat he mieluummin kesän lähestyessä erota ja lepäillä maatiloillaan - kaikilla huomattavilla rumonialaisilla on maatila - kuin työskennellä kuumassa Bukarestissa.

Kuningas ei ole kuitenkaan toistaiseksi tehnyt mitään päätöstä hallitusasiassa. On nimittäin olemassa eräitä syitä, jotka vaikeuttavat uuden hallituksen muodostamista. MANIU on joutunut ilmiriitaan kuninkaan kanssa. Ensinnäkin hän on julki-
sesti pitämässään puheissa moittinut kuningasta siitä, ettei tämä ole pitänyt hänelle aikoinaan antamaansa lupaa ja katkaissut suhteitaan rouva LUPESCUun. Toisena syynä on, että MANIU pääministerinä ollessaan koetti toteuttaa parlamentaarista hallitustapaa, joka olisi tietänyt kuninkaan vallan rajoitusta. Kuningas osottautui vahvemmaksi, ja MANIUn oli vetäydyttävä syrjään.

Tässä yhteydessä on syytä parilla sanalla kosketella kuningaan asemaa. Ulkomaalla näyttää olevan vallalla luulo, että kuningas CAROL on vähäpätöinen mies, joka ei tosiasiallisesti osallistu hallituksen johtoon. Tämä käsitys johtunee hänen aikaisemmista seikkailuistaan, jotka eivät olleet omiaan kohottamaan hänen prestige'ään. Itse asiassa on kuitenkin sanottava, että kuningas on osottautunut sekä kykeneväksi että ahkeraksi hallitsijaksi. Rumaniassa vallitsevat erikoiset olot - m.m. kansan alhainen sivistys ja lahjustenotto - tekevät kuninkaasta melkein yksinvaltiaan. Jokainen hallitushan itse hankkii itselleen parlamenttinsa, jonka avulla se hallitsee. /Kerrotaan, että vaalien aikana on liikkeellä suuret määrät setelinpuolikkaita, sillä valitsijat saavat toisen puolikkaan vasta täytettyään valitsijanvelvollisuutensa./ Kun ei parlamentti koskaan näin ollen anna epäluottamuslausetta hallitukselle, jää hallituksen vaihtaminen kokonaan kuninkaasta riippuvaksi. Monet ulkomaalaiset diplomaatit näyttävät suhtautuvan hieman epäilevästi MANIUn ajatuksen tällaisten olojen vallitessa toteuttaa parlamentarismia periaatteita. Olkoon tämän asian laita miten hyvänsä, tosiasia on, että kuningas CAROL on nykyään maan todellinen hallitsija, jota kohtaan kaikki näyttävät tuntevan kunnioitusta.

Mitä rouva LUPESCUun tulee, ei hän, päinvastoin kuin mitä ulkomaalla usein kuulee väitettävän, asu kuninkaallisessa palatsissa. Hänellä on oma huvilansa Bukarestissa, eikä hän sekaantune politiikkaan. Hän ei myöskään koskaan ole läsnä kutsuissa, joita pidetään diplomaattikunnalle, joten useimmat diplomaattikunnan jäsenet eivät edes ole nähneetkään häntä.

Hallitusta vaihtaessaan kuninkaalla on kaksi mahdollisuutta. Joko otetaan hallitukseen n.s. "vahvoja nimiä", niinkuin

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 3.

Ministeri Tolman

2/10 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1131/392.

Varsova ssa 4 p:nä loka KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:nä _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ 19 _____

40/161 Pal 37		
6/10-37	9	
KUUKA	OSASTO	ASIA
5	C14	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 3.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulko-
asiainministeriölle ministeri Idmanin raportin n:o 3:

"Suomen-Rumanian väliset maksusopimusta koskevat neuvottelut"

/siv. 1 - 4/ kahdeksana kappaleena.

v.a.Asiainhoitaja:

Teuvo Kuranta

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

~~SECRET~~

RAPORTTI n:o 3.

Bukarestissa 2 p:nä loka kuuta 1937.

40 / 161 Pal. D. 37

6/10 - 37

Asia: Suomen-Rumanian väliset maksusopimusta koskevat neuvottelut.

6/10 - 37	9	LR
5	C14	

Niinkuin oli odotettavissa, on minulle täällä ilmoitettu, ettei Rumania enää haluaisi solmia maksusopimusta Suomen kanssa. Jotta tilannetta voitaisiin Suomessa paremmin arvostella, selostan lyhyesti tätä kysymystä.

Belgia, Hollanti, Sveitsi ja Itävalta, joiden kanssa solmitut maksusopimukset myöskin on sanottu irti, eivät ole suostuneet luopumaan maksusopimusajatuksista, vaan ovat katsoneet välttämättömäksi neuvotella uusista sopimuksista. Belgian kanssa on päästykin tulokseen. Uuden sopimuksen sisältö on pääpiirteissään seuraava. Rumanian valtiopankki on pidättänyt itselleen Belgian valtiopankkiin kertymistä rahoista 45 % siten, että 10 % käytetään Rumanian lähetystä ja eräitä muita tarpeita varten ja 35 % on jätetty pankkiin vapaasti käytettäväksi. Sitäpaitsi on Rumanian valtiopankilla oikeus käyttää muissakin maissa tapahtuvia suorituksia varten muitakin sen tilillä olevia varoja, mutta on se velvollinen maksamaan rahat takaisin heti kun niitä tarvitaan Belgian viennin maksamiseksi. Viimeksimainittu määräys on luonnollisesti arveluttava, koska ei ole olemassa takeita siitä, että rahat todellakin maksetaan takaisin. Juuri tämän kohdan vuoksi ei myöskään ole muiden maiden kanssa toistaiseksi päästy tulokseen. Hollanti lienee väliaikaisesti suostunut siihen, että Hollannin pankissa olevia

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

varoja voidaan käyttää Hollannissa olevien sellaistenkin tavaroiden maksamiseen, jotka kuuluvat ulkomaalaisille liikkeille. Neuvottelut jatkuvat edelleen. Sveitsi ja Itävalta neuvottelevat samoin.

Norja, jonka kanssa voimassa ollut sopimus myöskin on sanottu irti, ei ole nyt katsonut olevat syytä neuvotella uudesta sopimuksesta. Norjan tšekäläinen asiantuntija on näyttänyt minulle nootin, jossa Rumanian on antanut ylimalkaisen lupauksen, että Norjan viennin maksamiseksi annetaan ulkomaista valuuttaa /Liite A/. Asiantuntijan käsityksen mukaan on tarkoitus, että vienti Norjasta tulisi olemaan 50 % Rumanian viennistä, mitä oli edellytetty nyt irtisanotussa maksusopimuksessa.

Ruotsilla ei ole koskaan ollut maksusopimusta Rumanian kanssa. Ruotsin lähettiläs on sanonut minulle, että Ruotsi on viime aikoina aina saanut valuuttaa vientinsä maksamiseksi. Senkään vienti ei ole noussut kuin noin 50 prosenttiin Rumanian viennistä Ruotsiin.

Olen pitänyt taktillisesti epäedullisena toistaiseksi ilmoittaa, että Ministeriö on ajatellut luopua maksusopimuksesta, vaan olen asettanut rumaniaalaisten vastattavaksi kysymyksen, miten he ovat aikoneet turvata vientimme maksamisen. Asiasta neuvoteltuaan ovat he ehdottaneet minulle samanlaista sopimusta kuin se, jonka he ovat tehneet Tanskan kanssa. Tämä ei ole clearingsopimus, vaan lupaus antaa valuuttaa määrättyissä rajoissa. Liitän siitä jäljennöksen /Liite B/. Siinäkin on edellytetty Tanskan viennin rajoittamista 50 prosenttiin. Suomen solmima maksusopimus oli tässä suhteessa edullisempi kuin muiden kanssa solmitut. Mielestäni olisi koetettava säilyttää meille siinä myönnetty 65 %.

Rumanialla on edelleenkin voimassa maksusopimukset m.m. Ranskan, Englannin, Saksan, Puolan ja Pienen Ententen valtioiden kanssa. Tätä perustellaan osaksi sillä, että Rumanian on näissä mais-

sa suoritettava joukko maksuja, valtion ja yksityisten velkoja, sotatarviketilauksia y.m., osaksi sillä, ettei haluta käyttää tuonnin maksamiseen muualta saatua ulkomaista valuuttaa, joten täten pakotetaan nämäkin valtiot ostamaan jotakin Rumaniasta.

Henkilökohtainen, monivuotiseen kokemukseen perustuva vakaukseni on, että Rumanian kirjallisesti antamalla sitoumuksella myöntää ulkomaista valuuttaa Suomen viennin maksamiseksi, on merkitystä ainoastaan niin kauan, kuin sillä on niin paljon valuuttaa, ettei valuutan antamisesta sille itselle ole vähintäkään haittaa. Jos sille on edullisempaa olla antamatta valuuttaa, ei se lupauksista huolimatta anna sitä. Suomen ja Rumanian välinen clearingsopimus on turvanut viejimme edut. On muistettava, että Rumaniassa on suuret määrät jäätyneitä saamisia. Suomi lienee ainoa maa, jolla ei ole mitään saatavaa. Sitäpaitsi Rumania ei myöskään suorita kuin osan ulkomaalaisten velkojensa koroista. Sen rahallinen asema on kieltämättä nyt tuntuvasti parempi kuin pari vuotta sitten, mutta kukaan ei voi sanoa, millaiseksi asema muuttuu, jos esim. ensi vuonna saadaan huono sato. Olen katsonut olevan syytä vielä kerran huomauttaa tästä seikasta, sillä minä en katso, että viejimme edut ovat täysin turvatut, mikäli ei ole olemassa clearingsopimusta.

Suomen Gummitehdas yksinään tullee - mikäli tehtaan johto Helsingissä ja sen tšekäläinen edustaja ovat minulle ilmoittaneet - talven kuluessa täällä myyneeksi enemmän kuin Suomen pankissa nykyään on varoja vientiämme varten. Sitäpaitsi ovat eräät muutkin suomalaiset liikkeet, m.m. Suomen Kaapelitehdas, Tornator, Paperitehtaitten yhdistys ja Insulite Co. äskettäin saaneet lisenssit täällä noin kahdeksan miljoonan lein arvosta, vaikkakaan niiden edellyttämiä kauppoja ei vielä ole tehty.

Asiaa arvosteltaessa on sitäpaitsi huomattava, että clearing-

sopimuksen olemassaolo vaikuttaa, että Rumania antaa helpommin tuontilupia kuin jos ei tällaista sopimusta ole. Siinäkin tapauksessa, että kiintiösopimus saadaan solmituksi, tulevat täkäläiset viranomaiset aina koettamaan vaikeuttaa tuontilupien myöntämistä. Tanskan lähetystö on minulle myöskin valittanut tätä. Tanskan ei ole koskaan useista yrityksistä huolimatta onnistunut solmimaan clearingsopimusta Rumanian kanssa.

Sen perusteella, mitä edellä olen esittänyt katson siis, ettei Suomen olisi luovuttava clearingsopimusajatuksesta, vaan koetettava saada aikaan uusi sopimus entisen tilalle. Kun ei kuitenkaan ole luultavaa, että meidän tällä hetkellä onnistuisi saada tyydyttävää clearingsopimusta, katson voivani yhtyä Ministeriön käsitykseen, että tyytyisimme toistaiseksi ainoastaan Rumanian lupaukseen antaa valuuttaa tarvittaessa. Mahdollistahan on, että Rumanialle tärkeämpien maiden, Sveitsin, Itävallan ja Hollannin onnistuu tehdä sopimus, jota me ehkä myöhemmin voisimme käyttää mallina. Omasta puolestani antaisin myöskin etusijan Norjan saamalle lupaukselle, koska täten meidän puoleltamme paremmin tulee alleviivatuksi, että pidämme nykyistä järjestelyä väliaikaisena. Norjalle annetun nootin sanamuoto vastannee myöskin sitä, mitä Ministeriö on suunnitellut.

Ministeriö ilmoittanee lähemmin miten edellämainitussa asiassa on meneteltävä.

M i n i s t e r i : /-/ K. G. I d m a n.

Lite A.

Roumanie
Ministère Royal
des
Affaires Etrangères

Bucarest, le 26 août 1937.

No 48456.

..... la Banque Nationale de Roumanie s'engage,
comme il vous a été déjà communiqué, de payer après
la date du 1er septembre, toutes les créances com-
merciales tant arriérées que nouvelles, - sans égard
au montant des disponibilités dans les comptes du
clearing

Pour le Ministre

signé: G. Taraschinescu.

Liste B.

ARRANGEMENT COMMERCIAL ENTRE LE DANEMARK ET LA ROUMANIE.

Le Gouvernement Royal Danois et le Gouvernement Royal Roumain animé de l'intention de développer les relations commerciales entre les deux Pays, sont convenus de ce qui suit:

Art. 1.

Le Gouvernement Roumain accordera au fur et à mesure des demandes des importateurs roumains les permis d'importation pour une importation annuelle du Danemark pour une valeur, qui correspond à 50% de la moyenne de l'exportation annuelle de la Roumanie au Danemark pendant les trois années précédentes.

Toutefois la valeur des permis d'importation délivrés dans le cours d'un trimestre ne pourra dépasser 60% de la valeur de l'exportation de marchandises roumaines vers le Danemark pendant le trimestre précédent.

Dans le cas où l'impartageabilité d'une commande ou l'équité se fait valoir, et pendant la période transitoire entre deux trimestres, des permis d'importation seront donnés à titre d'à compte.

Les possibilités d'importation non utilisées pendant un trimestre seront transférés automatiquement aux trimestres suivants de la même année.

La Direction de la Réglementation du Commerce Extérieur du Ministère de l'Industrie et du Commerce Roumain délivrera des permis d'importation du Danemark sans limite, pour ce qui concerne la catégorie de la marchandise, et jusqu'à la limite de la somme réservée pour l'importation du Danemark d'après les dispositions ci-dessus.

Les opérations pour la délivrance des permis d'importation seront simplifiées et n'apporteront aucune entrave à la réalisation de la dite importation.

Les marchandises importées du Danemark sans permis d'importation seront déclarées par la douane respective à la Direction sus-citée.

Il est bien entendu, que la présente obligation ne porte pas atteinte aux prohibitions et restrictions établies pour les raisons de police sanitaire, ou pour des considérations de sureté générale.

Art. 2.

La Banque Nationale de Roumanie mettra à la disposition des importateurs de marchandises danoises les devises nécessaires pour le paiement de l'importation sitôt le dédouanement effectué, sans attendre le délai de trois mois.

Dans le cas où l'importateur roumain jouit d'un crédit de la part de l'exportateur danois, les devises nécessaires seront mises à disposition à l'échéance.

L'importation des marchandises danoises en Roumanie ne sera pas mise dans une situation d'infériorité d'aucune sorte, en comparaison avec l'importation de marchandises d'autres pays, ni par la calculation des cours et ni par des primes valutaires éventuelles.

Tous les paiements entre le Danemark et la Roumanie, qui ne sont pas prévus dans le présent Accord, seront examinés et exécutés réciproquement avec la plus grande bienveillance.

Art. 3.

La Banque Nationale de Danemark mettra comme jusqu'à présent à la disposition des importateurs les devises nécessaires pour l'importation au Danemark de produits roumains.

Art. 4.

Le Gouvernement Roumain fait, en collaboration avec le Gouvernement Danois, représenté par la Légation Royale de Danemark, la calculation du montant de la somme nommée, sous l'art. 1 pour la première période de la durée du présent arrangement uniquement sur base de la statis-

tique officielle roumaine, et pour les années à suivre sur base de la statistique officielle roumaine et la statistique officielle danoise, pour quelle somme le Danemark aura le droit de recevoir des permis d'importation pour l'exportation en Roumanie.

Ce procédé pour la calculation se réfère également aux 60% nommés dans l'article 1, alinéa 2.

Pour l'année 1937 cette calculation se fera le plus tôt possible. Pour les années suivantes ces calculations seront faites aussitôt que la statistique pour l'année précédente a été fait, et jusqu'à ce moment des permis d'importation convenables seront donnés à titre d'à compte.

Art. 5.

Pour ce qui concerne les ventes danoises aux institutions roumaines gouvernementales il sera décidé pour chaque cas séparément, si la vente en question doit entrer sous les dispositions du présent Arrangement ou doit être conclue sous des conditions de payement spéciales, bien entendu en ayant soin qu'il ne sera pas portée atteinte à l'exportation courants et normals du Danemark en Roumanie.

Art. 6.

Par marchandise d'exportation danoises, respectivement roumaines, on comprend, au sens du présent Accord, les marchandises d'origine et de provenance danoises, respectivement roumaines, ou des marchandises, qui ont été soumises à une opération de perfectionnement ou de transformation essentielle au Danemark, respectivement en Roumanie, de telle manière qu'elles puissent être considérées comme des marchandises danoises, respectivement roumaines.

Les deux Gouvernements se réservent respectivement le droit de déterminer, dans chaque cas particulier, si la marchandise en question est d'origine danoise ou roumaine.

Les marchandises danoises à leur importation en Roumanie et les marchandises roumaines à leur importation au Danemark seront accompagnées

d'un certificat d'origine.

Les marchandises en transit sont exclues du bénéfice du présent Accord.

Néanmoins, seront considérées comme marchandises danoises au sens du présent Accord, toutes les marchandises d'origine non européenne ayant fait l'objet d'un courant commercial régulier entre le Danemark et la Roumanie antérieurement à l'entrée en vigueur du présent Accord, et qui seront importées en Roumanie par l'intermédiaire d'une maison danoise, établie au Danemark, pourvu que cette maison ait fait ce commerce avant l'entrée en vigueur de cet Accord, et que la dite importation ne dépasse pas les proportions ordinaires.

Au cas où les exportations de marchandises danoises d'origine non européennes prévues ci-dessus augmenteraient dans les proportions anormales, les deux Parties contractantes se mettront d'accord en vue de les limiter.

Art. 7.

La Direction de la Réglementation du Commerce Extérieur du Ministère de l'Industrie et du Commerce communiquera chaque mois à la Légation Royale de Danemark les permis d'importation accordés pour des marchandises danoises avec spécification nécessaire.

Art. 8.

Le présent Accord entrera en vigueur le jour de la signature et est valable jusqu'au 1-er mai 1938. Il sera ensuite prolongé par voie de tacite reconduction pour ne période d'une année à la fois à moins qu'il ne soit dénoncé par une des Haute Parties contractantes avec un préavis de 3 mois avant l'expiration d'une période.

Les affaires, qui sont conclues avant l'expiration de l'Accord

seront en tout cas liquidées en conformité avec les dispositions du présent Accord.

Fait à Bucarest le 23 juin 1937 en deux exemplaires.

Pour le Gouvernement
Royal Danois:

Pour le Gouvernement
Royal Roumain:

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 4.

Ministeri Edman

13/10 1937.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

41 161 Sal. 37.

KIRJELMÄ n:o 1205/421.

Varsova ssa 15 p:nä loka KUUTA 19 37.

18/10 - 37

OSASTO	ASIA
5	C14

VIITTAUS: N

P:nä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 4.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulko-
 asiainministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän
 raportin n:o 4: "Suomen-Rumanian välistä kiintiösopimusta
koskevat neuvottelut" /siv. 1 - 3/ kahdeksanatoista kappaleena.

v.a.Asiainhoitaja: *Taruus Penttinen*

Ei julkaistavaksi.

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 4.

Bukarestissa 13 p:nä loka kuuta 1937. 41 161 Sal. 37.

Asia: Suomen-Rumanian välistä kiintiösopimusta koskevat neuvottelut.

18/10-37
5 C14

Niinkuin jo aikaisemmin olen täältä tiedoittanut ja eräistä lähettämistäni kirjeistä nytkin on käynyt ilmi, ei kiintiöitä koskevan sopimuksen solmiminen anna täällä samaa varmuutta kuin muualla. Se ei tuota mitään absoluuttista oikeutta viedä Suomesta Rumaniaan kysymyksessä olevia tavaroita, vaan antaa ainoastaan relatiivisen oikeuden. Viynti ei saa nousta yli määrätyn prosenttien Rumanian viennistä Suomeen. Sitäpaitsi rumonialainen voi ainoastaan saamansa tuontiluvan puitteissa ostaa tavaraa. Jos hän on jo käyttänyt lisenssinsä tavarain ostoon esim. Hollannista, ei hän ole oikeutettu saamaan uutta tuontilupaa voidakseen ostaa lisää tavaraa Suomesta, vaikka Suomelle annetut kiintiöt olisivat käyttämättä. Täten voi helposti sattua, ettei jollekin maalle annettuja kiintiöitä käytetä. Tavarain kokonaistuonti Rumaniaan ei nouse sen kautta, että Suomelle annetaan suurempia kiintiöitä kuin ennen. Suomalaisen myyjän on kilpailun kautta muiden kanssa koetettava valloittaa itselleen markkinat, jotka tähän asti ovat olleet muiden hallussa.

Tämä on n.s. rumonialainen systeemi, josta täällä e h d o t t o m a s t i pidetään kiinni.

Tällaisten olosuhteiden vallitessa voidaan asettaa kysymyksenalaiseksi, onko syytä solmia kiintiöitä koskevaa sopimusta. Ulkoasiainministeriön kaupallisen osaston päällikkö katsoo, että tällainen sopi-

JAKELUOHJE:

Ei ulkomaanedustuksen tiedoi-

tuksiin. (äl: kopioit osittain Suomen Puolustusministeriön, Kauppa- ja Rautatiehallituksen, Keskusliiton, Ruusijal t. h. l.)

UE 2: A 4

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksi ministeriölle.
Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mus aina on hyödyllinen, kun sitä vastoin hänen apulaisensa pitää sen solmimista tarpeettomana. Lisenssikomiteassa tunnutaan myöskin oltavan viimemainitulla kannalla. Käydessäni ulkoministerin luona, pyysin häntä sanomaan minulle käsityksensä siitä, mitä oikeuksia tällainen kiintiösopimus oikeastaan loppujen lopuksi antaa. Hämmästykseni kieläytyi hän vastaamasta kysymykseeni ja kehoitti kysymään muilta, syyttäen sitä, ettei hän muka tuntenut näitä asioita tarpeeksi. Luuloni on, että hän päinvastoin entisenä monivuotisena valtiovarainministerinä tuntee erittäin hyvin kaiken sen kaupankäynnin, jota näissä asioissa harjoitetaan. Sattuu nimittäin tosiasiallisesti usein, että asianomaisille hakijoille annetaan lisätuontilupia. Minkä perusteella tämä tapahtuu? Milloin? Minkä vuoksi? Mistä maasta ja mistä henkilöistä kysymyksen ollessa? Ei ole ihmeteltävää, että muut maat mielellään haluaisivat noudatettavaksi toisenlaista systeemiä. Kaikki yritykset ovat kuitenkin olleet turhia.

Syynä siihen, että omasta puolestani pidän kiintiösopimuksen solmimista suotavana on, että

1/ Tällainen sopimus näyttää rumonialaiselle ostajalle ja ehkä joskus myöskin suomalaiselle myyjälle mistä tavaroista voidaan käydä kauppaa.

2/ Tällaisen sopimuksen olemassaolo on ainakin eräänlaisena kehoituksena Rumanian viranomaisille antamaan uusiakin tuontilupia kysymyksen ollessa tavarain tuonnista Suomesta.

3/ Tällainen sopimus voi aiheuttaa, että kun kiintiö jostain muusta maasta, jonka kanssa myöskon on solmittu kiintiösopimus, jo on käytetty, ja rumonialainen ostaja tahtoisi ostaa lisää tavaraa tästä maasta, rumonialaiset viranomaiset kehottavat häntä ostamaan maasta, jonka kiintiöitä ei vielä ole käytetty. Niin esim. Tšekkoslovakian lähettiläs on valittanut minulle, että rumonialaista ostajaa usein on

kehotettu ostamaan Saksasta kun Tšhekkoslovakian kiintiö jo on loppuun käytetty.

4/ Suomella ei ole vakinaista lähetystä, joka säännöllisesti voisi avustaa vientiämme koskevissa asioissa.

5/ Ne valtiot, joilla on tällainen sopimus, katsovat, että siitä on hyötyä.

Olen pitänyt tarpeellisena yksityiskohtaisesti selostaa tätä kysymystä, koska arvelen, että Suomessa monella taholla herättää pettymystä, ettei solmittu kiintiösopimus anna sitä varmuutta kuin muualla.

Tarkoitukseni on koettaa saada tehtävään sopimukseen määräys siitä, että rumonialaisille ostajille annettaisiin lisätuontiluvia jos sovitut kiintiöt ovat käyttämättä. Olen perustellut sitä m.m. sillä, ettei Suomella vielä ole vakinaisia kauppasuhteita Rumanian kanssa, joten on välttämätöntä, että sen kauppa aluksi on koetettava edistää. Rumanialla on tähän sitäkin enemmän syytä, kun ei Suomessa aseteta minäkäänlaisia esteitä Rumanian kaupalle. Tähänastiset neuvottelut antavat aihetta uskoa, että rumonialaiset ehkä suostuvat tämäläisen kohdan ottamiseen sopimukseen. Tähän vaaditaan paitsi eräiden ministeriöiden, myöskin Rumanian pankin suostumus.

Kun olen Ministeriölle lähettämissäni tiedoituksissa ja kirjeissä selostanut yksityisiä kiintiöitä koskevia neuvotteluja, en katso olevan syytä tässä yhteydessä kosketella niitä.

M i n i s t e r i : /-/ K. G. I d m a n.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 5.

Ministeri Telmas

18/10 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1226/432.

Varsova SSA 20 P:Ä loka KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOAS	
43/161 Pal.	37.
22/10 - 37	
5	C14

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 5.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän raportin n:o 5: "Pieni Entente ja Unkari" /siv. 1 - 5/ seitsemäntoista kappaleena.

v.a.Asiainhoitaja:

Taruus Huontanen

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 5.

Bukaresti ssa 18 p:nä loka kuuta 19 37. 22/10-37

Asia: Pieni Entente ja Unkari.

43	161	Pal.	37.
5	C14		

Syyskuussa Sinaiassa pidetyssä Pienen Ententen konferenssissa lausuttiin, niinkuin tunnettu, toivomus parempien välien aikaansaamisesta Unkarin kanssa. Alote Sinaiassa tehtyyn päätökseen on lähtenyt Italian Bukarestissa olevasta lähettiläystä SOLasta. Täällä arvelaan, että SOLA oli hankkinut itselleen Roomasta valtuutuksen koettaa Sinaian konferenssin aikana parantaa Unkarin suhteita Pieneen Ententeen, ennenkaikkea Rumaniaan. Unkarin ja Tshekkoslovakian suhteet kiinnostavat Roomaa vähemmän. Mitä Jugoslaviaan tulee, ovat sen suhteet Unkariin suurin piirtein katsoen tyydyttävät, tai ainakin siedettävät.

Se seikka, että alote on lähtenyt Italiasta selittänee myöskin, että Unkari joka yleensä tähän asti on suhtautunut jotenkin pidättyvästi ja epäilevästi Pienen Ententen lähentymisyrittäisiin, tällä kertaa on ainakin ollut uskovinaan mahdollisuuteen parantaa välejä naapureihinsa. Italian asiassa tekemä alote oli epäilemättä myöskin Pienen Ententen valtioille kehotuksena koettaa käyttää tilaisuutta hyväksi. Bukarest ja Prag ovat, senjälkeen kun Jugoslavia omin päin solmi sopimuksensa Italian kanssa, pakoitetut ottamaan huomioon mahdollisuuden, että Belgrad ryhtyy ominpäin järjestelemään suhteitaan Unkariinkin, mikä olisi omiaan uudestaan heikentämään Pientä Ententeä.

Kysymyksen ollessa Unkarin ja Pienen Ententen väleistä, ei

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

luonnollisesti voida sivuuttaa Unkarin aseistautumiskysymystä. Oli siis luonnollista, että tämä asia heti joutui keskusteltavaksi Pienen Ententen valtiomiesten ja Unkarin Bukarestissa olevan lähettilään BARDOSSYN välillä, joka hallitukseltaan saamansa kehotuksen johdosta matkusti Sinaiaan. BARDOSSY antoi heti ymmärtää, että Unkari pysyy tässä kysymyksessä entisellä kannallaan. Se ei suostu neuvottelemaan tästä asiasta, koska se katsoo ilman muuta muiden valtioiden tavoin olevansa oikeutettu huolehtimaan puolustuksestaan. Kun muutkaan eivät ole katsoneet olevansa tässä kohden sidottuja noudattamaan rauhansopimuksia, ei Unkaria yksinään voida asettaa erikoisasemaan. Pienen Ententen taholta vastattiin tähän, että jos se tunnustaa Unkarin oikeuden aseistautua, on sen saatava jonkinlaisia takeita. Unkarin olisi solmittava nonagressiosopimus Pienen Ententen kanssa. Budapestista saamiensa ohjeitten mukaan BARDOSSY ilmoitti, että Unkari on valmis solmimaan nonagressiosopimuksen, mutta erikseen kaikkien kolmen valtion kanssa. Lisättäköön, että Unkarin tarkoituksena lienee, mikäli olen kuullut, samalla kertaa solmia nonagressiosopimus Itävallankin kanssa, jotta ei Pienen Ententen maiden kanssa solmimia sopimuksia missään tapauksessa voitaisi pitää "vastikkeena" aseistautumista koskevasta tunnustuksesta.

Unkari on edelleen antanut ymmärtää, että unkarilaisen vähemmistön asemaa on parannettava ennenkuin Unkari katsoo voivansa solmia tällaisia sopimuksia. Pienen Ententen taholta on tähän vastattu, ettei se voi tässä suhteessa antaa pitemmälle meneviä sitoumuksia kuin mihin vähemmistösojimuksissa jo on sitouduttu. Unkarin hallitus on tämän johdosta huomauttanut, että kysymys ei ole niinkään paljon uusia sitoumusten antamisesta kuin entisten noudattamisesta. Unkarilaiset eivät tosiasiallisesti ole joutuneet osallisiksi näissä sopimuksissa luvatuista eduista.

Niinkuin tunnettu, on neuvotteluja viimeksi käyty Genèvessä.

Nykyään odotetaan Pienen Ententen valtioiden ilmoitusta, miten ne suhtautuvat Unkarin esittämiin valituksiin ja toivomuksiin. Minun on sanottava, ettei täällä yleensä tunnuta odotettavan kovin paljoa näistä neuvotteluista. Missään tapauksessa ei uskota, että Rumaniasa juuri eroamaisillaan oleva vapaamielinen hallitus - hallituksen vaihdon odotetaan tapahtuvan marraskuussa - ryhtyisi parantamaan unkarilaisen vähemmistön asemaa. Marraskuussa tapahtuvat eduskuntavaalithan vaikuttavat, että puolueet karttavat antamasta sitoumuksia, joita vastustajat voisivat vaalien aikana käyttää aseina niitä vastaan. Rumaniasa, niinkuin useimmissa maissa, on natsionalismi verrattain korkeassa kurssissa. "Vapaamielisyys" on enemmän sanontatapa kuin varsinaisesti politiikassa noudatettu hallitussuunta. Mitä erikoisesti Rumaniaan tulee, olen jo ennen huomauttanut siitä, että entisen konservatiivisen puolueen hajotua, vapaamielinen puolue itse asiassa nykyään on vanhoillinen puolue. Kansallinen talonpoikaispuolue pikemminkin vastaa sitä, mitä muualla tarkoitetaan vapaamielisellä puolueella.

Kun tänne tullessani kävin Englannin lähettillään, Sir Reginald HOAREN luona, kiinnitti hän huomiotani siihen ristiriitaan, mitä rumaniaalaisten menettelyssä vähemmistöjä koskevassa asiassa voidaan todeta. Samalla kertaa kuin pidetään puheita ja tehdään päätöksiä siitä, että vähemmistöjen asemaa olisi parannettava, ryhdytään aivan päinvastaisiin toimenpiteisiin. Kauppaministeriö oli juuri silloin lähettänyt kaikille vähemmistökansallisuuksiin kuuluvien hallussa oleville tehtaille ja liikkeille kirjeen, jossa määrättiin, että 50 à 65 % kaikista niiden palveluksessa olevista työmiehistä ja virkailijoista on oltava kansallisuudeltaan rumaniaalaisia. Kun otetaan huomioon, että Rumaniasa on miljooniin nousevia vähemmistöjä, on selvää, että tällainen toimenpide, paitsi että se on jyrkässä ristiriidassa vähemmistösopimusten kanssa, tietää työttömyyden synnyttämistä vähemmistöjen keskuudessa. Unkarin

lähetyksessä saamani tiedon mukaan kohtaisi erottaminen m.m. noin 30.000 työlläistä. Kun otetaan huomioon, että suuri osa näistä on perheellisiä, on itsestään selvää, miten vähän vapaamielinen tällainen toimenpide on. Asiasta on valitettu Kansainliittoon, joka on kehottanut Rumaniaa peruuttamaan tämän määräyksen. Ainakaan toistaiseksi ei kehoitusta ole noudatettu.

Saksan lähettiläs, ministeri FABRICIUS on myöskin kertonut eräästä aivan äskettäin sattuneesta tapahtumasta, joka on omiaan kuvaamaan miten vähemmistökansallisuuksia kohdellaan. Siebenbürgenissä olevassa Brasovin /ent. Kronstadt/ kaupungissa on noin puolet väestöstä saksalaisia, Siitä huolimatta, että Rumanian hallitus on vakuuttanut Saksalle, että saksalaisen vähemmistön annetaan häiritsemättä nauttia oikeuksiaan, järjestettiin Brasovin kaupungin valtuuston vaalit siten, että useimmat saksalaiset äänestäjät aivan yksinkertaisesti väkivallalla estettiin pääsemästä vaalihuoneustoon. Sitävastoin oli vaalioikeutettujen listaan otettu joukko rumaniaalaisia, jotka eivät edes asuneet kaupungissa. Tuloksena oli luonnollisesti se, ettei valittujen joukossa ollut ainoatakaan saksalaista /!/. Nämäkin kaksi tapausta puolestaan osoittavat miten vaikeata vähemmistöjen aseman parantaminen on, ennenkuin viranomaiset ja muutkin todella ovat sen ajatuksen läpikäyneitä, että kaikkien valtion kansalaisten, kansallisuuteen katsomatta, on nautittava samoja oikeuksia. Valtioiden, samoin kuin näiden yksityisten alamaisten, on nähtävästi vaikea uskoa, ettei ihmisiä voida pakkokeinoin saada luopumaan kansallisuudestaan. Kun ei sodanjälkeisiä vähemmistösovimuksia ole haluttu noudattaa, on olemassa verrattain vähän takeita siitä, että nyt annettavia uusia lupauksiakaan noudatettaisiin sen paremmin.

Eräs ulkopoliittinen seikka vaikeuttaa sitäpaitsi tällä hetkellä tulokseen pääsemistä. Niinkuin edellä mainitsin, oli Italia se, joka otti aloitteen asiassa, joten neuvottelut Sinaïassa lienevät jossain määrin

tapahtuneet sen "suojeleksen" alaisina. Italian kireät välit Ranskaan ja Venäjään ovat vaikuttaneet, että, mikäli eräs tšekäläinen yleensä erittäin hyvin informoitu lähettiläs /kysymys ei ole Saksan enemmän kuin Italiiankaan edustajasta/ on minulle vakuuttanut, ovat Ranska ja Venäjäkin kehottaneet Rumaniaa pidättyväisyyteen. Käydessäni ulkoministeri ANTONESCUn luona, oli tämä erittäin varovainen asiaa koskevissa lausunnoissaan. Toistaiseksi oli vaikea sanoa mitään tapahtuneista keskusteluista. Neuvottelut olivat nykyään keskeytyneet ja oli mahdotonta sanoa milloin ne aloitettaisiin uudelleen.

Olen tiedustellut Unkarinkin lähetystöltä edellämainitun väitteen todenperäisyyttä. Siellä on minulle vastattu, että hekin ovat siitä kuulleet. Niin paljon on ainakin varmaa, että Ranska, joka yleensä tähän asti on mielellään nähnyt, että Rumanian ja Unkarin välit paranisivat, ei tällä kertaa ole millään tavoin kehottanut rumaniaalaisia myöntäväisyyteen.

Olen voinut havaita, että vaikkakaan unkarilaiset eivät kovin paljon näytä uskovan rumaniaalaisten sanansa pitävääisyyteen, he kuitenkin katsovat, että olisi edullista, jos uusi lupaus saataisiin. Jos ei uutakaan sitoumusta noudateta, olisi tämä ainakin uutena todistuksena siitä tavasta millä vähemmistöjä tosiasiallisesti kohdellaan.

Näinkin voisi sopimus lopulta koitua Unkarille eduksi. Unkarilaisen vähemmistön asema, on minulle sanottu, on sitäpaitsi niin vaikea, että on välttämätöntä käyttää hyväkseen jokaista tilaisuutta lieventää sen kohtaloa.

M i n i s t e r i : K . G . I d m a n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA:

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 6.

Ministerin Edustus

21/10 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1259/440.

Varsova ssa 25 p:nä loka KUUTA 19 37.

VIITTAUS: _____ N

P:NÄ _____ KUUTA 19 P:TTY _____ n:o _____

VIITTAUS: _____ D. U. M. _____ / _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 45/161 Sal. n:o 37.		
27/10-37	5	C14
5	C14	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 6.

Lähetystö toimittaa cheisena kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän raportin n:o 6: "Titulescu" /siv. 1 - 2/ seitsemänatoista kapaleena.

v.a.Asiainhoitaja:

Taruus Rintala

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

ULKOASIAINMINISTERIÖN SALAINEN. Salainen.

RAPORTTI n:o 6.

Bukarestissa 21 p:nä loka kuuta 19 37.

Asia: Titulescu.

45/161 Sal. 57
27/10-37
5 C14

Eräs hallituksen jäsen on kertonut minulle, että TITULESCU on astunut Shell-yhtiön palvelukseen sen lainopillisena neuvonantajana. Yhtiö maksanee hänelle kerrassaan ruhtinaallisen palkan, 10 miljoonaa leitä, joka summa Suomen rahassa vastaa yli 3 miljoonaa markkaa.

TITULESCULLA ei ole minkäänlaisia mahdollisuuksia tätä nykyä tulla Rumanian ulkoministeriksi. Mikäli useammaltakin taholta olen kuullut, on hän edelleenkin ollut neuvotteluissa venäläisten kanssa Rumanian ja Venäjän keskeisestä avunantosopimuksesta. Venäjä antaisi sopimuksessa rauhoittavia lupauksia Bessarabian suhteen. Sitäpaitsi sitoutuisi se lähettämään sodan aikana joukkoja Rumaniaan samoinkuin viemään ne poiskin sieltä Rumanian hallituksen pyynnöstä.

Yleinen mielipide samoinkuin kuningaskin ovat kuitenkin ehdottomasti sitä vastaan, että sitouduttaisiin sellaiseen mahdollisuuteen, että venäläiset voisivat käyttää Rumaniaa läpikulkumaana Tšekkoslovakiaan. Lupaukselle, että Venäjä pyydetessä veisi pois joukkonsa, ei anneta merkitystä, sillä Rumania on ennenkin historiansa aikana saanut kokea, miten paljon tai oikeammin miten vähän Venäjän antamiin lupauksiin voidaan luottaa. Tähän tulee lisäksi luonnollisesti sekin, että sisäinen tilanne Venäjällä on sellainen, ettei kukaan varmuudella voi sanoa miten kauan ne henkilöt ovat vallassa, joiden kans-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

sa tällainen sopimus solmittaisiin. Siinäkin tapauksessa, että TITULESCU olis valmis muuttamaan politiikkaansa tässä kohden, ei hänen ulkoministeriksi tulonsa nykyään ole mahdollinen, sillä hänen nimensä on liian läheisesti liittynyt Venäjän kanssa suunnittelemaansa sopimukseen. Hänen ulkoministeriksi tulonsa olisi sitäpaitsi omiaan vaikuttamaan epäedullisesti Rumanian suhteisiin Puolaan, Saksaan ja Italiaan, joiden maiden kanssa Rumania - vaikkakin sillä on sopimuksensa Ranskan ja Pienen Ententen kanssa - kuitenkin haluaa ylläpitää hyviä suhteita. Tällä en luonnollisesti tahdo sanoa, etteikö vielä kerran voisi koittaa sellainenkin aika, että TITULESCUlle uudestaan avautuisi mahdollisuus tulla Rumanian ulkoministeriksi.

M i n i s t e r i : /-/ K. G. I d m a n.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 7

Ministeri Idman

21/10 1957

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
KIRJELMÄ n:o 1264/441.

Varsova S S A 25 P . N Ä l o k a K U U T A 19 37 .

VIIITTAUS: _____ N

P . N Ä K U U T A 19 P . T T Y n:o _____

VIIITTAUS: _____ D . U . M . _____ 19 _____

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
27/10-37	2	11
5	C14	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 7.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulko-
asiainministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän
raportin n:o 7: "Japanin ja Kiinan välinen konflikti"
/siv. 1 - 2/ seitsemäntoista kappaleena.

v.a. Asiasuositaja: *Taru Suvela*

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 7.

Bukarestissa 21 p:nä loka kuuta 1937.

Asia: Japanin ja Kiinan välinen
konflikti.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 46 / 161 Sal. D. 37.		
27/10-37	152	LIT
EUROPA	KAASIO	ASIA
5	C14	

Tapasin eräänä iltana Ruotsin lähetystössä Japanin tšekäläisen lähettilään, ministeri KURIHARAN.

Kysymykseeni milloin Japanin ja Kiinan välinen aseellinen konflikti hänen luulonsa mukaan päättyy, vastasi hän sen arvattavasti vielä kestävän 3 ä 4 kuukautta. Tällä hetkellä toivotaan nähtävästi vielä monella taholla ulkomailla, että Kiinan onnistuisi estää Japania voittamasta. Tämä ei kuitenkaan tule tapahtumaan. Ulkomaiden, ennen kaikkea Englannin kanta muuttuu sitäpaitsi luultavasti senjälkeen kun Shanghai on joutunut japanilaisten valtaan. Shanghai on niin tärkeä ulkomaisen kaupan keskus, ettei ole luultavaa, että ne valtiot, joilla on Kiinassa suuria kaupallisia etuja valvottavana haluaisivat joutua konfliktiin sen kanssa, jolla on hallussaan tämä kaupunki. Shanghain valloituksen jälkeen ruvetaan päinvastoin samalla toivomaan että sota päättyisi mahdollisimman nopeasti.

Kysymykseeni milloin KURIHARA arveli, että Shanghai joutuu japanilaisten valtaan, vastasi KURIHARA sen hänen luulonsa mukaan tapahtuvan kuukauden tai ainakin parin päästä. Englanti enemmän kuin Pohjois-Amerikan Yhdysvallatkaan eivät voi ryhtyä Kaukaisessa Idässä sotilaallisiin toimenpiteisiin Japania vastaan. Singapur ja Hongkong ovat aivan liian kaukana voidakseen olla niiden laivastojen tukikoh-

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaanedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

tana. /Vrt. amiraali v. SCHOULTZin noin vuosi sitten Finsk Tidskrift-
issä julkaisemaa mielenkiintoista artikkelia, jossa hän lausuu saman
ajatuksen/ Ainoa valtio, jolla olisi mahdollisuus ryhtyä sotaan Ja-
pania vastaan, on Venäjä. Ei ole kuitenkaan luultavaa, että se se-
kaantuu nykyiseen konfliktiin. Tällainen sekaantumisen voisi olla
ajateltavissa ainoastaan siinä tapauksessa, että konfliktista kehiti-
tyisi pitkäaikainen sota, mikä ei kuitenkaan ole uskottavaa.

Kysymykseeni oliko perää eräältä diplomaatilta kuulemassani
tiedossa, että Venäjällä olisi Kaukaisessa Idässä 500.000 miestä,
vastasi KURIHARA tiedon olevan liioitellun. Japanilaisten tietojen
mukaan, jotka lienevät oikeita, nousee venäläisten joukkojen luku-
määrä 300.000 mieheen. Sitäpaitsi on heillä siellä 1000-kunta lento-
konetta ja sama määrä tankkeja.

M i n i s t e r i : /-/ K. G. I d m a n.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 8.

Ministeri Tolman

29/10 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1296/451.

Varsova SSA 2 P:NÄ Marras KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

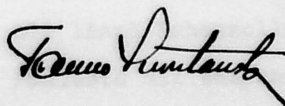
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
47 / 162 Sal. 1937.		
57/11-37	2	
5	Cry	

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 8.

Lähetystö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulkoasiainministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän raportin n:o 8: "Yhtä ja toista Rumiasta" /siv. 1 - 5/ kuutenatoista kappaleena.

v.a.Asiainhoitaja:

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

U L K O A S I A S S A S a l a i n e n .

R A P O R T T I n : o 8 .

47/162 Pal 37.

B u k a r e s t i s s a 29 p : n ä l o k a k u u t a 19 37 .

5/11-37

A s i a : Yhtä ja toista Rumaniasta.

5 C14

T. k. 25 päivänä vietettiin täällä suurin juhlallisuuksin kruunuperillisen MIHAIN täysi-ikäiseksi tulemistä. MIHAI täytti silloin 16 vuotta ja nimitettiin luutnantiksi sekä isänsä kunnia-adjutantiksi. Kuningas oli halunnut antaa erikoista loistoa tapahtumalle ja oli kutsunut tähän tilaisuuteen Euroopan hallitsijahuoneitten jäseniä. Sitäpaitsi oli kutsu lähetetty Ranskalle, Puolalle, Tshekkoslovakialle ja Turkille. Kutsua olivat noudattaneet Jugoslavian sijaishallitsija, prinssi PAUL^{1/}, Ruotsin kruununprinssi ja Belgian kuninkaan veli, Flanderin kreivi CHARLES. Sitäpaitsi oli läsnä Hohenzollern-Sigmaringenin haaran päämies /CAROLIN serkku/. Puolasta oli saapunut marsalkka RYDZ-SMIGLY^{2/}, Englannin kuningas oli lähettänyt edustajakseen adjutanttinsa, erään kenraalin. Ranskasta oli myöskin tullut korkea sotilashenkilö, joka toi MIHAILLE miekan Ranskan armeijan lahjana. Muutkin kutsun saaneet maat olivat lähettäneet edustajia. Nykyisen kuninkaan aikana ei Rumaniassa olekaan vielä nähty niin loistavaa seuruetta kuin se,

^{1/} Hän keskusteli kanssani pitkälti suomalaisesta äidinäidinäidistään, rouva KARAZINISTA / = DEMIDOFF /.

^{2/} RYDZ-SMIGLY oli jo kutsuttu äsken pidettyihin manövereihin. Syynä siihen, ettei hän silloin saapunut, lienee ollut osaksi se, että manööverit kohdistuivat Unkaria vastaan, osaksi sekin, että olisi voinut syntyä "protokollavaikeuksia" hänen ja Ranskan esikuntapäällikön, kenraali GAMELININ samanaikaisen oleskelun vuoksi.

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjelmalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

mikä kokoontui Sinaiaan viime maanantaina. Suurenmoinen vuoristomaisema syksyisessä komeudessaan ja sininen pilvetön taivas muodostivat ihanan taustan kauniille juhlallisuudelle.

Lähettiläät, mutta eivät asiainhoitajat, olivat myöskin kutsutut. ^{3/} Kuningas lausui minulle ilonsa siitä, että olin saapuvilla tässä tilaisuudessa. Niinkuin parikin kertaa olen ilmoittanut Ministeriölle, katsoo kuningas, että minun olisi oltava enemmän Rumaniaassa.

Niin erilaisia kuin mielipiteet Rumanian kuninkaasta ovatkin, on jokaisen myönnettävä, että hän on antanut pojalleen järkevämmän kasvatuksen kuin Euroopan hallitsijahuoneet yleensä antavat lapsilleen. MIHAI on alusta pitäen opiskellut yhdessä 12 muun, eri yhteiskuntaluokista valitun lahjakkaan pojan kanssa. Häntä ei ole eristetty muista, vaan on hän ollut mukana partiopoikaliikkeessä y.m. nuorison kasvattamista tarkoittavissa pyrkimyksissä. Hänen luonnollinen esiintymistapaansa onkin varmaan seurauksena siitä, että hän on saanut kasvatuksensa ikäistensä kanssa. Kun hän on opiskellut siinä maassa, jossa hänen myöhemmin on työskenneltävä, ei hänen Englannissa kasvatuksensa saaneen Jugoslavian nuoren kuninkaan tavoin tarvitsekaan kyynelsilmin palata omaan maahansa.

Lainaan tähän eräitä kohtia siitä puheesta, jonka kuningas Sinaiaassa piti pojalleen, senjälkeen kun tämä oli vannonut upseerivalansa. "Kaikkivaltias on tahtonut, että sinut on määrätty korkeaan ja kunniseen tehtävään, joka sisältää enemmän velvollisuuksia kuin oikeuksia, mutta kuitenkin antaa se ylevän oikeuden, että sinä teet kaiken, mikä on vallassasi, maasi ja kansasi menestykseksi. Astut Rumanian armeijaan, ja se ei ole sen kunnia vaan se on kunniaksi sinulle, ja elämän joka hetkenä täytyy sinun olla sen arvoinen. - - - Sille, joka on määrätty

^{3/} Syynä tähän oli se, ettei kuningas tahtonut kutsua luokseen Valencian hallituksen asiainhoitajaa. CARCLIN eräs sukulainen, espanjalainen prinssi on joku aika sitten kaatunut Francon riveissä.

hallitsemaan ihmisiä, ei ole parempaa ja esimerkiksi kelpaavampaa koulua kuin se, johon sinä nyt astut. Ensi hetkestä asti tullaan mitä lähimpään yhteyteen kaikista yhteiskuntaluokista olevien ihmisten kanssa, joille on opetettava sotilaan ammatti, joita on hallittava ja joiden kuuliaisuus ja luottamus on voitettava. - - - Sotilaana oleminen merkitsee palvelemista ja palveleminen on korkein velvollisuus jokaiselle kansalaiselle, joka on tietoinen velvollisuuksistaan isänmaata ja valtioita kohtaan. - Sinun samoinkuin jokaisen toverisi on opittava, että palveleminen on ensimmäinen velvollisuus, eikä sinun ole koskaan unohtaminen tunnuslausetta, joka jo vuosisatoja on ollut perheellämme: ole maasi ensimmäinen palvelija. - Kuninkaana ja isänä rakkauteni ja huolenpitoni seuraavat sinua aina. Sinun on osoitauduttava kelpoiseksi kantamaan sotilaspukuasi, ja tänään Jumalan edessä vannomasi valan mukaan, jonka olet antanut isänmaata edustavalle lipulle, on sinun oltava esikuvana uskollisuudessa."

Keskustellessani erään kansallisen talonpoikaispuolueen johtajan kanssa, sanoi tämä, ettei hallitsija Rumaniassa koskaan ennen ole siinä määrin sekaantunut asioihin kuin CAROL II. Maan ensimmäinenkin hallitsija CAROL I, joka kyllä oli ankara herra, antoi yleensä hallituksen hoitaa asiat. Nykyään on kaikilla aloilla huomattavissa kuninkaan henkilökohtaista alotetta ja määräämistä. Voimassaoleva sensuuri ja sotatila johtuvat samoin kuninkaan tahdosta. /Sensuurin voimaannon ainakin ensimmäisenä tarkoituksena oli estää lehtiä puhumasta kuninkaan rakastajattaresta, rouva Lupescusta./ Rumaniassa vallalla oleva hallitustapa - eduskunnan kokoonpano riippuu hallituksesta eikä päinvastoin - antaa luonnollisesti hallitsijalle erittäin suuren mahdollisuuden käyttää valtaa ja määrätä asioista. Henkilö, jonka kanssa keskustelin, sanoi, että kuninkaan alotteet usein kyllä olisivat hyviä ja hyödyllisiä, eikä hänen itsenäistä hallitsemistaan vastaan sinänsä

ollut erikoista muistuttamista. Suurinta tyytymättömyyttä herätti sen suurinkäyttö, joka esti lehtiä vapaasti arvostelemasta viranomaisten menettelyä ja toimenpiteitä. N.s. vapaamielinen hallitus on voinut TATARESCUn johdolla olla vallassa neljä vuotta ilman että julkisuudessa olisi saatu sitä kovin ankarasti moittia.

Omasta puolestani lisäisin tähän, että yhtenä syynä siihen, että vapaamielinen puolue on näin kauan voinut hallita, on se, että kansallisen talonpoikaipuolueen johtajat ovat ilmiriidassa keskenään. Kuningas lienee viikko sitten kutsunut puolueen nykyisen virallisen johtajan MICHALAKEN luokseen ja ilmoittanut tälle, että hänet nimitetään pääministeriksi sillä ehdolla, että hän sopii puolueen toisen johtomiehen Vaida VOIVODIn kanssa, jotta tämäkin saadaan hallitukseen. Kuningas pitää nimittäin tarpeellisena koettaa saada puolueessa olevia eri ryhmiä yhtymään.

Kuninkaan usein henkilökohtaista hallitsemista arvosteltaessa ei ole unohdettava, että valtion hallinnossa on olemassa useita vikoja, väärinkäyttöjä y.m. Lahjusten otto on aivan yleistä. Tällaisten olosuhteiden vallitessa on ymmärrettävää, että kuningas usein itse koettaa saada järjestystä asioihin. Kaikki ilman poikkeusta myöntävätkin, että CAROL tunnollisesti ja suurella harrastuksella koettaa perehtyä asioihin.

Rumonialaisista oloista kysymyksen ollessa mainittakoon tässä pari esimerkkiä, jotka nekin puolestaan valaisevat tšekäläisiä tapoja.

Suomen Gummitehtaan johtajan Westerlundin ja hänen rouvansa oli äskettäin saadaksen passinsa maasta lähtöä varten ajoissa leimatuiksi ostettava pääsylippuja erääseen potkupallokilpailuun, johon heillä ei edes ollut tilaisuutta mennä, sillä kilpailu oli neljä päivää heidän lähtönsä jälkeen. Johtaja Tamperin oli saman syyn vuoksi ostettava neljä - mahdollisesti niitä oli kahdeksankin - tiilikiveä. Hotelli,

joka huolehti leimauksen saamisesta piti asiaa niin luonnollisena, että se oli heiltä kysymättäkään maksanut vaaditun rahasumman. Kysyessäni eräältä englantilaiselta ystäväältäni onko tapana, että muutkin ulkomaalaiset suorittavat tällaisia maksuja, vastasi tämä myöntävästi. Asia oli täysin järjestyksessä. Kaupunginpäälikkö oli potkupalloyhdistyksen puheenjohtaja. Kun kerran siitä oli maksettava, että ajoissa ja vaikeuksista voitiin poistua maasta, oli luonnollisesti yhdentekevää mitä tarkoitusta varten rahat käytettiin. Mitä tiilikivien ostoon tulee, oli aikoinaan määrätty, että kaupungin päälikkö saisi kantaa maksuja tiilikiven hankkimiseksi rakennettavaa prefektuuria varten. Prefektuuri on jo vuosikausia ollut valmis. Kannetuilla varoilla olisi englantilaisen tuttavani vakuutuksen mukaan jo voitu rakentaa ainakin kymmenen prefektuuria. Ilman tiilikivien ostamista on yleensä vaikea saada mitään asioita järjestykseen kaupungin viranomaisten kanssa. Eräs Bukarestissa asuva englantilainen käyttääkin vuosittain vähintään 60.000 leitä tiilikivien hankkimiseen.

Olen jo kerran aikaisemmin maininnut siitä, että asevelvolliset voivat maksamalla upseereilleen lyhentää palvelusaikaansa ja hankkia itselleen lomaa. Keskustellessani äskettäin erään saksankielistä osaavan työmiehen kanssa kysyin häneltä oliko hän palvelut lainmukaiset 18 kuukautta. Hän vastasi olleensa sotapalveluksessa ainoastaan 6 kuukautta. Lopun aikaa työskenteli hän eräässä tehtaassa ja kävi aina viikottain maksamassa osan palkastaan upseerilleen. Sotapalveluksessa olo on, mikäli hän kertoi, erittäin raskasta, sillä upseerit pitelevät usein pahoin sotilaita. Hänen kertomuksensa mukaan oli sattunut sellaistaikin, että sotilaita oli kuollut pahoinpitelyn johdosta. Laki kylläkin kieltää ruumiillisen rangaistuksen käyttämisen, mutta siitä ei paljoakaan välitetä.

M i n i s t e r i : /-/ K. G. I d m a n.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 14

ASIA: _____

Bukarestissa olevan lähetystön raportti n:o 9

Ministeri Idman

4/11 1932

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1330/465.

Varsova SSA 9 P:NÄ marras KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:NÄ KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. / 19

ULKOASIAINMIN

48 / 162 Pal.

37.

12/11-37

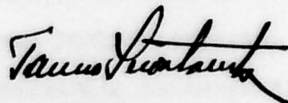
5 014

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 9.

lähetyistö toimittaa oheisena kunnioittaen Ulkoasiain-
ministeriölle ministeri Idmanin Bukarestista lähettämän ra-
portin n:o 9: "Suomen ja Rumanian väliset kauppasuhteet"
/siv. 1 - 4/ kymmenenä kappaleena.

v. a. Asiasinnotaja:

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 9.

Bukarestissa 4 p:nä marras kuuta 1937.

ULKOASIA:
48 / 162 Pal. 37.
12/11 - 37
5 C14

Asia: Suomen ja Rumanian väliset
kauppasuhteet.

Ministeriö on pyytänyt minua ilmoittamaan Bukarestissa, että Suomessa halutaan Rumanian kanssa solmittavaan lisäpöytäkirjaan seuraava kohta:

"Jokaisen puolivuotiskauden kuluttua sopimuksen voimaantulo-päivästä lukien toimitetaan maiden välisen kauppataseen vertailu perustuen Suomen ja Rumanian virallisiin tilastoihin. Jos tällöin todetaan, että Suomesta Rumaniaan tapahtuvan viennin arvo on vähemmän kuin 65 % Rumaniaasta Suomeen tapahtuvan tuonnin arvosta, on Rumanian hallituksen ryhdyttävä kaikkiin tarpeellisiin toimenpiteisiin Suomen tavarain tuonnin lisäämiseksi Rumaniaan niin että suhde 100:65 saavutetaan seuraavan neljännesvuoden kuluessa. Jollei tässä onnistuta on Suomen hallituksella oikeus ryhtyä rajoittamaan Rumanian tavarain tuontia Suomeen."

Tämä on ensi kerran kuin Suomen hallituksen taholta virallises-ti ilmoitetaan, että Suomessa ollaan valmiita rajoittamaan Rumanian vientiä Suomeen jos ei Rumania lisää ostojaan Suomesta. Ilmoitus herättikin hämmästystä täällä, sillä sitä ei osattu laisinkaan odottaa. Täällä on tähänastisen kokemuksen perusteella pikemminkin totuttu siihen käsitykseen, ettei ostojen lisääminen Suomesta ole laisinkaan välttämätöntä. Neuvottelujemme kuluessa onkin minulle - niinkuin olen

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.

Tavallinen ja lisäksiministeriölle.

Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin.

Ei ulkomaaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

Ministeriölle tiedoittanut - useitakin kertoja huomautettu, ettei täkäläisten viranomaisten kanssa laatimani kiintiölista suinkaan vielä tiedä sitä, että Suomesta voitaisiin tuoda tänne listassa sovitut tavaramäärät. Siitä huolimatta että kiintiöistä on pitkät ajat kiistely.

Suomessa ei monestakaan syystä toistaiseksi ole ryhdytty voimakeinoin valtioita vastaan, jotka vaikeuttavat Suomen vientiä. Tähän on epäilemättä vaikuttanut sekin, että on katsottu, että vieraan maan kaupan rajoittaminen olisi tavaton toimenpide, jota pidettäisiin erikoisen epäystävällisenä tekona. Rumaniaassa on totuttu siihen, että muut valtiot ryhtyvät pakkokeinoin sitä vastaan kun sen viranomaisten menettely toista maata kohtaan ylittää määrätyn rajan. Jotta ei minulle ehkä vastattaisi, että sellaiset maat kuin esim. Saksa voivat ryhtyä toista maata vastaan voimakeinoin, joihin Suomen ei olisi mentävä, vetoan mieluummin Rumanian liittolaiseen Tshekkoslovakiaan.

Kun Rumanian valtiopankki pari vuotta sitten hylkäsi anomukset valuutan saannista Tshekkoslovakian kansalaisille, antoi Prahan hallitus käskyn estää rumaniaalaisten tavaroiden maahan tuonnin. Rajalla oli silloin m.m. suuret määrät maissia, joka uhkasi mädäntyä. Kun ei asia parin päivän kuluessa järjestynyt Bukarestissa, kasvoi tyytymättömyys Rumanian liikemaailmassa niin suureksi, että joukko liikemiehiä eräänä yönä tunkeutui kauppaministerin asuntoon ja pakotti hänet heti lähtemään neuvottelemaan pääministerin luo. Seuraavana aamuna klo 10 Rumanian pankki myönsi pyydetyn valuutan.

Kerran täällä ollessani luin lehdistä, että Balkanin liiton jäsen Kreikka oli toistaiseksi kieltänyt kaikkien rumaniaalaisten tavaran maahantuonnin. Syytä ei lehdissä mainittu, mutta toimenpide johtui Rumanian viranomaisten Kreikan kaupalle tekemistä vaikeuksista.

Tällaiset tapaukset eivät Rumaniaassa häiritse valtioiden vä-

listä ystävyyttä, vaan ne ovat omiaan herättämään kunnioitusta toista maata kohtaan, koska ne osottavat, että toinen osaa pitää puolensa ja hoitaa asiansa. Rumanian yleinen mielipide ei tällaisissa tapauksissa myöskään mitenkään tunne itseään loukatuksi, sillä kaikki - liikemiehet ennen kaikkea - ovat vakuutettuja siitä, että Rumanian omat viranomaiset ovat syyppäitä siihen, että muualla ollaan pakoitettuja ryhtymään pakkokeinoihin.

Suomen vienti Rumaniaan muodostaa, niinkuin tunnettu, ainoastaan vähäisen osan Rumanian viennistä Suomeen. Suomalaiset kalossit ovat melkein ainoa tavara, jota tuodaan Rumaniaan. Joku vuosi sitten oli Suomen Gummitehtaan edustajalla oikeus tuoda maahan 50 tonnia. Vuosi vuodelta on tätä määrää vähennetty siitä huolimatta, että Rumanian vienti Suomeen on säännöllisesti kasvanut. Nyt käydyssä neuvottelussa on meille luvattu 40 tonnin kiintiö, mutta en ole omasta puolestani lainkaan varma siitä, että tehtaan edustaja todellakin saa näin suuren tuontiluvan. Tšekäläiset viranomaiset eivät vielä koskaan teossa ole osottaneet käsittävänsä, että Rumanian olisi edistettävä tuontia Suomesta. Pari päivää sitten on kalossienkin tullia jälleen korotettu 128 leistä 149 leihin, mikä luonnollisesti on omiaan vaikeuttamaan niiden myyntiä. Tullikorotus pantiin sitäpaitsi voimaan aivan äkkiä, joten Suomen Gummitehtaan edustaja ei edes ollut tilaisuudessa saamaan syys- ja lokakuun aikana tänne saapuneita 7 vaunulastillista kalossia tullista pois, vaan on pakoitettu maksamaan näistä jo ennen myydyistä tavaroista korkeamman tullin. Olen käynyt pihumassa valtiovarainministerin kanssa siitä, että tavarat tappioiden välttämiseksi tullattaisiin entisen tariffin mukaan. Tänään saamastani kirjeestä ilmenee, että anomus on tullut hyljättyksi.

Syynä siihen, että nyt olen kosketellut Ministeriön antamia ohjeita, on se, että on välttämätöntä ettei enää perädytä senjälkeen

kun täällä on annettu ymmärtää, että ajetaan ryhtyä rajoittamaan Rumanian kauppaa, jos ei saada aikaan muutosta nykyisessä asiaintilassa. Jos täällä havaitaan, ettei tällaisiin ilmoituksiin tarvitse kiinnittää vakavaa huomiota, saamme loistavistakin kiintiöistämme huolimatta aina tyytyä siihen, ettei vientimme muodosta kuin pientä osaa Rumanian viennistä Suomeen. Tässä jos missään soveltuu lauseparsi: "Maassa maan tavalla taikka maasta pois."

M i n i s t e r i : K. G. I d m a n .

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C14

ASIA: _____

Bukarestin olevan lähetystön raportti n:o 10

Ministeri Tolman

Varsova 22/11 1937

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

KIRJELMÄ n:o 1401/487.

Varsova S S A 23 P: N Ä M A R T T A S K U U T A 19 37.

VIITTAUS: N

P: N Ä K U U T A 19 P: T T Y n: o

VIITTAUS: D. U. M. 19

49/162 Sal. 37.	
26/11-37	37
5	014

Ulkoasiainministeriö L L E

ASIA: Bukarestin lähetystön raportti n:o 10.

Allekirjoittanut lähettää oheisena kunnioittaen
Ulkoasiainministeriölle Bukarestin raporttinsa n:o 10:
"Hallituksen vaihdos Rumaniaassa" /siv. 1 - 4/ seitsemänä-
toista kappaleena.

V. J. Holman

B U K A R E S T I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Salainen.

RAPORTTI n:o 10.

Varsova ssa 23 p:nä marras kuuta 1937.

Asia: Hallituksen vaihdos

Rumaniassa.

RUMANIAAN	
49/162 Sal.	37
26/11-37	3
5	C14

Viime aikoina on Rumaniassa eletty suuren jännityksen vallassa. Lain mukaan on eduskunnan vaalit toimitettava viimeistään neljän vuoden päästä. Kun nykyinen TATARESCU:n vapaamielinen hallitus jo oli ollut vallassa melkein neljä vuotta odotettiin jännityksellä kenelle kuningas antaisi oikeuden muodostaa hallituksen ja "toimittaa vaalit".

Eduskunnassa on 386 edustajaa, joista vallassa olevalla vapaamielisellä puolueella on 290. Kansallisella talonpoikaispuolueella on nykyisessä eduskunnassa ainoastaan 36 edustajaa. Vapaamielisen puolueen johtajan paikka on jo parin sukupolven ajan ollut Bratianujen hallussa, jotka ovat rikkaita pankki- ja teollisuusmiehiä. Nykyisen johtajan Dinou BRATIANU:n veljenpoika, professori Georges BRATIANU erosi kuninkas CAROLIN palatessa Rumaniaan vapaamielisestä puolueesta kun tämä ei heti asettunut kuninkaan puolelle. Georges BRATIANU muodosti silloin oman ryhmänsä, jolla nykyisin eduskunnassa on 10 edustajaa. Unkarilaisilla on eduskunnassa 9 ja saksalaisilla 8 edustajaa. Unkarilaisten edustajaluku ei mitenkään vastaa niiden lukumäärää maassa. Puolueiden edustajapaikkojen lukumäärä ei Rumaniassa olekaan riippuvainen halullisten äänestäjien lukumäärästä, vaan johtuu se useista muista seikoista. Sitäpaitsi on eduskunnassa eräitä pieniä ryhmiä, joilla ei ole suurtakaan merkitystä. Tuntuu melkein siltä, niinkuin ne olisivat

JAKELUOHJE:

Tavallinen.

Jakeluohjemalleja:

Tavallinen.
Tavallinen ja lisäksiministeriölle.
Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin.
Ei ulkomaedustuksen, mutta ulkoasiainministeriön tiedoituksiin.

olemassa ainoastaan johtajansa vuoksi, koska tällä **täten** on mahdollisuus näytellä eräänlaista roolia. Sosiaalidemokraateilla ei ole mitään omia edustajia, mutta kerrotaan, että kansalliseen talonpoikaispuolueeseen kuuluisi nyttemmin sosialistejakin.

Talonpoikaispuolueen ent. johtaja oli **MANIU**, tunnettu politikko jo Unkarin parlamentissa ennen sotaa. Hänen oli kuitenkin luovuttava puolueensa johtajan toimesta jouduttuaan riitaan kuninkaan kanssa. **MANIU** koetti toteuttaa parlamentaarista hallitustapaa ja vastusti kuninkaan henkilökohtaista sekaantumista asioihin. Sitäpaitsi oli kuningas maahan tullessaan luvannut **MANIU**lle, joka silloin oli pääministerinä, että hän katkaisisi suhteensa rouva Lupescuun, lupaus, jota ei ole pidetty. Kun **MANIU** on julkisesti arvostellut kuningasta puheissaan, ei hänellä ole mitään mahdollisuuksia muodostaa hallitusta. Puolueen viralliseksi johtajaksi on senvuoksi otettu **MICHALAKE**, transsylvanialainen talonpoika, joka kuuluu olevan etevä mies. Kun hän ei puhu muuta kieltä kuin rumaniaa, en ole voinut keskustella hänen kanssaan. Eräs puolueen johtomiehistä, **Vaida VOEVOD**, on muodostanut puolueen keskuudessa n.s. "rumanialaisen rintaman", fascisteja lähentelevän järjestön. Kun **MANIU**kin on alituisesti puolioppositiossa puolueen johtoa vastaan, on seurauksena, että puolue, jolla kieltämättä on suurta kannatusta maassa, ei voi näytellä sitä osaa, mikä sille oikeastaan kuuluisi.

Niinkuin jo kerran mainitsin, oli kuningas kehottanut **MICHALAKE**a yhtymään **Vaida VOEVOD**in kanssa, missä tapauksessa hän olisi saanut muodostaa hallituksen. Osottautui kuitenkin ennen pitkää, ettei tämä ollut mahdollista. Näin ollen oli kauan epävarmaa, kuka pääsisi toimittamaan vaaleja. O^lisi luonnollista, että kaikki poliittisesti huomattavat henkilöt olivat innokkaasti liikkeellä ja tarjosivat kuninkealle apuaan hallituskriisin selvittämiseksi. Parin viikon ajan

kuningas keskustelikin ahkerasti puolueiden johtajien kanssa. Tulokse-
na oli, että ent. pääministeri TATARESCU sai muodostaa uuden hallituk-
sen. Kuningas kehotti häntä koettamaan sopia Georges BRATIANUn ja
VAIDA VOEVODin ryhmien kanssa, jotta hallituksen kannattajien lukumää-
rä lisääntyisi. Jälkimmäisen ryhmän kanssa TATARESCU pääsikin sovini-
toon - mikä epäilemättä on omiaan heikontamaan kansallisen talonpoi-
kaispuolueen merkitystä. Kerrotaan, että Vaida VOEVODille olisi luvat-
tu 35 edustajaa hallituksen listalla.

Eduskunnan vaalivalmistelujen tärkein kohta Rumaniasa on, niin-
kuin tunnettu, hallituksen nimitys. Senjälkeen kun hallitus on nimi-
tetty, sujuvat vaalit tunnetulla tavallaan eivätkä herätä samaa mie-
lenkiintoa kuin hallituksen nimitys. Lain mukaan saa vaaleissa enim-
män ääniä saanut puolue puolet edustajapaikoista ja toinen puoli jae-
taan sen ja muiden puolueiden välillä sen mukaan miten ne ovat saaneet
ääniä vaaleissa. Hallituksella on aina mahdollisuus harjoittaa niin pal-
jon painostusta ja väkivaltaa, että sen ryhmä tulee suurimmaksi. Ruot-
sin ent. lähettiläs AHLSTRÖMER /maanviljelysneuvos Björkenheim-vaina-
jan sisarenpoika/ kertoi minulle käyneensä kerran vaalipäivänä maaseu-
dulla. Hänen autonsa pysäytettiin yksitoista kertaa ja hänen paperinsa
tutkittiin sillä perusteella "ettei vaalien aikana saa vapaasti liikus-
kella". Hänen saavutuksensa matkansa päämäärään eräseen kaupunkiin,
tahdottiin häneltä ensin kieltää pääsy sinne "sillä vaalipaikkoihin
saavat tulla ainoastaan ne, joilla on erikoinen lupa". Kun vaalit enim-
mäkseen toimitetaan kaupungeissa, tuodaan maalaiset vaalipaikkaan puo-
lueiden johtajien toimesta suurilla kuorma-autoilla, Paitsi vapaata
matkaa ja yöspitoa saavat asianomaiset rahallisen korvauksenkin, ai-
nakin päivärahan muodossa, joten tällaiset tilaisuudet muodostuvat
hauskoiksi huviretkiksi niihin osallistaville.

Virenomaisilla on luonnollisesti suuret mahdollisuudet vaikut-
taa vaalien tulokseen vaikeuttamalla muiden kuin hallituspuolueen

järjestämiä äänestysmatkoja. Suosittu keino kuuluu myöskin olevan se, että vaalitoimituspaikka julistetaan jonkun vaarallisen taudin saastuttamaksi. Mutta tapahtuu usein sellaistaikin, että asianomaiset estetään väkivallalla tulemasta vaalihuoneustoon. Niinkuin Italian lähettiläs kerran huomautti minulle, ei viranomaisten yleensä tarvitse harjoittaa kovin suurta väkivaltaa, sillä talonpojat ovat sitä mielipidettä, että kaikki hallitukset ovat yhtä hyviä tai yhtä huonoja, joten on paras äänestää hallituksen ehdokkaita ja olla joutumatta riitaan paikallisten poliisiviranomaisten kanssa. Uusi eduskunta äänestää säännöllisesti ensi työkseen amnestian viranomaisille, jotka ovat tehneet itsensä syyppäiksi vaalivapauden loukkaamiseen. Koko Rumanian hallitussysteemi perustuukin siihen, että hallitus saa vaaleissa enemmistön. Ei ole senvuoksi ihmeteltävää, että vaalien tulos aina on erittäin hyvin sopuinnassa systeemin kanssa. Kun esim. professori JARGA, jolla ei eduskunnassa ollut kuin pari puoluelaista, nimitettiin pääministeriksi, oli hänenkin toimittamiensa vaalien tuloksena se, että hänellä oli 80 % kaikista edustajapaikoista. Eduskunta ei luonnollisesti milloinkaan kaada hallitusta.

On sanottava, että Rumiassa usein hyvin avomielisesti puhutaan vallitsevista epäkohdista. Ollessani äskettäin päivällisellä eräessä lähetystössä, sanoi pöytätoverini, eräs naishenkilö, minulle, että hänestä olisi parasta, että hallitukset olisivat vallassa ainakin kymmenen vuotta. Nykyään kiirehtivät uudet ministerit aina mahdollisimman pian rikastumaan.

M i n i s t e r i :

V. J. J. J. J.

(alkuperäiskappaleeseen liitettäväksi)

V A R S O V A S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .
KIRJELMÄ n:o 1415/490.

Varsova SSA 24 P:Ä marras KUUTA 19 37.

VIITTAUS: N

P:Ä KUUTA 19 P:TTY n:o

VIITTAUS: D. U. M. 19

ULKOAS
49/162 Pal. 32.
26/11-37

Ulkoasiainministeriö LLE

ASIA: Korjaus Bukarestin lähetystön
raporttiin n:o 10.

Sean kunnioittaen ilmoittaa, että Bukarestin lähetystön raportissa n:o 10, 23 päivältä marraskuuta, on sivulla 3 olevan ensimmäisen kappaleen lopusta erehdyksessä jäänyt pois seuraava lause: "Hallituksen kokoonpanossa ei ole tapahtunut juuri mitään muutoksia, vaan ovat ministerit säilyttäneet entiset salkkunsu."

Ministeri:

W. J. Edman